

A Magyar Népköztársaság
Kormányának
és a
Magyar Tudományos Akadémiának,

B u d a p e s t.

Bécs, 1967. december 1-jén.

P R O N A T U R A
Nemzetközi Akció a magyar puszták fenntartásáért

Indítványozta, szervezte és a szöveget fogalmazta: Dr. Festetics Antal, a bécsi Tudományegyetem Állattani Intézetének adjunktusa, az osztrák WWF alapító tagja.

Alulírottak, akik bár különböző tudományágakat képviselünk, a természetes tájaknak, ritka növényeknek és állatoknak az utókor számára történő fenntartásáért folytatott törekvésünkben azonban közös nézeteket vallunk, arra kérjük a Magyar Népköztársaság Kormányát és a Magyar Tudományos Akadémiát, hogy itt előadott kérésünket jó szándékkal támogatni szíveskedjenek.

Magyarország egyedülálló természeti szépségei, csodálatos növény- és állatvilága nagy lelkesedéssel tölt el bennünket. Elismeréssel adózunk a magyar nép teljesítményeinek, melyek nagyban hozzájárultak e kincsek fenntartásához és ápolásához. Erdők, vizesések, megkövesedések – a műemlékekhez hasonlóan – példamutató védelem alatt állnak Magyarországon. A természetvédelemnek nemzeti jelentősége mellett azonban nemzetközi jelentősége is van, államhatárok ugyanis az ilyen világot átfogó eszmények számára éppoly kevésbé jelenthetnek válaszfalakat, mint a művészeti életben és a tudományos kutatás területén.

Alulírottak aktuális kötelességünknek tekintjük, azon területek fenntartásáért apellálni, amelyek nemzetközi szempontból, a világ természetvédelmi problémáinak fontossági sorrendjében, első helyen állnak. Magyarországon ilyen területek a Nagyalföld pusztái. Ez az életér, növény- és állatvilágával, ősi háziállataival, valamint folklórával nemzetközi szempontból azért egyedülálló, mert korunkban már csak Magyarországon, és ott is csak utolsó maradványaiban található. Ez a tájegység azonban az egész világ számára mind esztétikai, mind tudományos szempontból értékes és feltétlenül fenntartásra érdemes terület. E táj ihlette a puszták pásztorkodó és földművelő népének fiait egyedülálló népzene megteremtésére, melynek dallamai Bartók és Kodály közvetítésével világhírűvé váltak és az egész emberiség zenei kultúráját gazdagítják. És ez a táj még ma is felejthetetlen élményt nyújt látogatóinak. Amennyiben aggodalmunkat fejezzük ki a magyar puszták sorsát illetően, úgy az biztosan nem elmarasztaló kritikát jelent azzal az impozáns technikai fejlődéssel szemben, melynek teljesítményei, éppen ellenkezőleg, osztatlan elismerésünket váltják ki.

Természetvédelem alatt környezetünk olyanirányú fenntartása értendő, hogy az hosszú időre a legjobb szellemi és anyagi nyereséget biztosítsa az emberiségnek. Lehetséges, hogy a puszták felszántása, illetőleg fásítása rövid távra magasabb rentabilitást ígér, mint azoknak ősi állapotukban való fenntartása. E tájegység azonban minden más tájtypusnál inkább bölcsője és tükröje a magyar népnek, s ezért fenntartása hosszú távra nagyobb értéket képvisel, mint a megművelése által nyert fa- és gabonamennyiség. Emellett a puszták az egész világ természettudományos kutatása számára pótolhatatlan értéket jelentenek. Nem utolsó sorban ez az a táj, amelyet a külföldi vendég látni akar, ha Magyarországra látogat és amely mindig is hozzájárult ahhoz, hogy Magyarországért lelkesedjék. Ezen okoknál fogva valljuk a puszták fenntartásának szükségességét, amely tájegységet erdősítés, felszántás és emeletes házak építése veszélyezteteti; az ott élő magyarszürke szilajmarhák fenntartását, melyeknek utolsó, minimális állományát, gazdasági hasznuk hiánya folytán, a más fajtákkal történő bekeresztezés illetőleg likvidálás veszélyezteteti; az egyéb ősi pusztai fajták, mint a rackajuh, komondor, kuvasz, bivaly és mangalica-sertés fenntartását; a szikések madarainak, mint a szikipacsirtának, székicsérnek, széki lilének, gulipánnak, gólyatöcsnek, tavi cankónak és kékcőrürécének védelmét; az ősgyepék madarainak, mint a tűzoknak, rezneknek és az ugartyúknak megmentését; a különösképpen veszélyeztetet ragadozómadaraknak, főként a kerecsensólyomnak, parlagi sasnak, kígyászölyvnek és pusztai ölyvnek, mint a magyar puszták jellegzetes fajainak védelmét, és végül azon átvonuló madártömegeknek, mint a vadliba-, vadréce- és darucapatoknak védettségét, melyeknek a puszták szakkörökbeli világhírét köszönheti s mely madarak évente a mi országainkból a Nagyalföldre látogatnak.

A Hortobágyon erdősítések helyét biztosítani kellene utókorunk számára a délibáb élvezetét, valamint modern, emeletes házak helyett a tájba illő, szép, régi parasztházakban és csárdákban való lakhatást. Biztosítani kellene számunkra és utókorunk számára azt az élményt, hogy a pusztákon – idegen élettérből odatelepített lámák és egyéb oda nem való állatfajok helyett – az autochton háziállatfajtákban, mint a komondorok által őrzött hosszúszarvú magyargulyákban és rackanyájukban gyönyörködhesünk. Magyarország természeti kincseire nézve különös veszélyt jelentenek olykor saját honfitársaink, akik ritka madaraknak, mint a tűzoknak, a vízi- és parti madaraknak lelövése, ritka ragadozómadaraknak állítólagos „tudományos” célra történő gyűjtése céljából Magyarországra utaznak.

Tisztelettel kérjük a Magyar Népköztársaság Kormányát és Kolléga Urainkat a Magyar Tudományos Akadémián, hassanak oda, hogy a nemzetközi természetvédelem érdekében a magyar puszták, egyedülálló flórájukkal és faunájukkal együtt fenntartassanak s hogy ezeken a területeken a vadászat, valamint a madár- és tojásgyűjtés megszűnjön. Indokoljuk pedig ezen kérésünket Magyarország természeti szépségeivel szembeni szeretetünkkel, valamint kötelességérzetünkkel a világ fenntartásra érdemes természeti kincseivel szemben.

Kiváló nagyrabecsüléssel:

Jean G. BAER

Dr. phil.; Dr. h. c.; az „International Union for Biological Sciences” alelnöke; az „International Biological Programme” elnöke; a Neuchatel-i tudományegyetem professzora.

Francois BOURLIÉRE

Dr. med.; az „International Biological Programme” „Terrestrial Productivity” szekciójának elnöke; a párizsi tudományegyetem professzora.

Sir Macfarlane BURNET

Dr. med.; Dr. sc.; Dr. h. c. mult.; Nobel-díjas; az „Order of Merit” lovagja; az Ausztráliai Tudományos Akadémia elnöke; a „Walter and Eliza Hall Institute for Medical Research” igazgatója; a Melbourne-i tudományegyetem professzora.

Adolf BUTENANDT

Dr. phil.; Dr. h. c. mult.; Nobel-díjas; a német Max-Planck-Társaság elnöke, a „Max-Planck-Institut für Biochemie” igazgatója; a müncheni tudományegyetem professzora.

Harold J. COOLIDGE

Dr. sc.; az „International Union for Conservation of Nature and Naturel Resources” elnöke; az USA Nemzeti Tudományos Akadémiája „Pacific Science Board”-jának igazgatója

Karl von FRISCH

Dr. phil.; Dr. h. c. mult.; Nobel-díjas (1973); Balzan-díjas; a „Pour le Merite”-rend lovagja; a müncheni tudományegyetem professzora.

Bernhard GRZIMEK

Dr. med. vet.; Dr. h. c.; a Majna-Frankfurt-i Állatkert igazgatója; a „Deutscher Naturschutzring” elnöke; a Giessen-i tudományegyetem professzora.

Bernhard HASSENSTEIN

Dr. rer. Nat.; a Freiburg/Breisgau-i tudományegyetem professzora.

Wolf HERRE

Dr. rer. nat.; Dr. med.h. c.; a Kiel-i tudományegyetem rektora és professzora.

Lukas HOFFMANN

Dr. phil.; a „Wold Wildlife Fund” és az „International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources” alelnöke; az „International Wildfowl Research Bureau” és a franciaországi „Tour du Valat”- Biológiai Állomás igazgatója.

Sir Julian HUXLEY

Dr. sc.; Dr. h. c. mult.; az UNESCO volt elnöke; a Magyar Tudományos Akadémia külföldi tagja, az oxfordi tudományegyetem professzora.

Otto KOEHLER

Dr. phil.; a Freiburg/Breisgau-i tudományegyetem professzora.

Wilhelm KÜHNELT

Dr. phil.; a „Zoologisch-Botanische Gesellschaft in Wien” alelnöke; a bécsi tudományegyetem professzora.

Konrad LORENZ

Dr. phil.; Dr. med.; Dr. h. c. mult.; Nobel-díjas (1973); a „Max-Planck-Institut für Verhaltensphysiologie” igazgatója; a müncheni tudományegyetem professzora.

Feodor LYNEN

Dr. phil.; Dr. med. h. c.; Nobel-díjas; a „Max-Planck-Institut für Zellchemie” igazgatója; a müncheni tudományegyetem professzora.

Wilhelm MARINELLI

Dr. phil.; az osztrák „Ludwig-Boltzmann-Gesellschaft” és a bécsi „Institut für Wissenschaft und Kunst” elnöke; a bécsi tudományegyetem professzora.

Erich SCHMID

Dr. phil.; Dr. h. c. mult.; az Osztrák Tudományos Akadémia elnöke; a bécsi tudományegyetem professzora.

Peter M. SCOTT

Dr. jur.; a „World Wildlife Fund” alelnöke; az „International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources” „Survival Service Commission”-jának elnöke; az angliai „Wildfowl Trust” igazgatója.

Dietrich STARCK

Dr. med.; a „Deutsche Gesellschaft für Säugetierkunde” elnöke; a Senckenberg-i Anatómiai Intézet igazgatója; a Majna-Frankfurt-i tudományegyetem professzora.

Erwin STRESEMANN

Dr. phil.; a „Deutsche Ornithologische Gesellschaft” elnöke; a berlini Állattani Múzeum volt igazgatója; a berlini tudományegyetem professzora.

Russell E. TRAIN

Dr. jur.; a washingtoni „Conservation Foundation” elnöke.

Conrad H. WADDINGTON

Dr. sc.; Dr. h. c.; az „International Union of Biological Sciences” volt elnöke; az Edinburg-i tudományegyetem professzora.